

Ytringsfriheden i globaliseringens orkan-øje

Uffe Østergård

Flemming Roses værk er yderst velinformeret og tænksomt. Det viser at han på beundringsværdig vis har formået at anvende sine fem år i stormens øje til at læse næsten al relevant litteratur om ytringsfrihed og tolerance

Flemming Rose: **Tavshedens tyranni.** Jyllandspostens Forlag, 2010, 502 s.

Det er en fremragende bog Flemming Rose har skrevet som sin private afregning med Muhammed- eller karikatur-krisen. Det var ellers svært at forestille sig at der kunne siges ret meget nyt om denne affære, der unægtelig har bidraget mere til at sætte Danmark på den internationale politiks landkort end næsten nogen anden begivenhed siden vikingetogterne. Erling Bjøl skrev 11.2. 2006 i *Politiken*, midt under afbrændingerne af de danske repræsentationer i Libanon og Syrien, præcist og velforbalanceret som altid: "Så megen international omtale har Danmark ikke fået siden Folkestrejken i sommeren 1944. Denne gang

kunne vi godt have undværet den. Men den har i det mindste affødt noget i retning af en europæisk opinion eller i hvert fald debat og afdækket en ny dimension i sikkerhedspolitikken." (optrykt i *Danmark og de fremmede*, 2009, 241).

Flemming Roses værk er yderst velinformeret og tænksomt og viser at han på beundringsværdig vis har formået at anvende sine fem år i stormens øje til at læse næsten al relevant litteratur om ytringsfrihed og tolerance, samtidig med at han har forsvaret sine og avisens handlinger i så godt som alle internationale medier og i enhver forsamling der har haft bud efter ham. Og samtidig taget sig tid til at interviewe en stjerne-række af internationale personligheder med et engagement i ytringsfri-

hed. Det er formentlig ikke blevet sværere for ham at få adgang til de mange celebriteter efter den stjerne-status han fik efter offentliggørelsen af de tolv karikaturer af Muhammed i *Jyllands-Posten* 30. september 2005.

Men selv under den heftigste mediebelejring og politiske kritik fra venstre og højre er det – næsten hele tiden – lykkedes ham at holde hovedet koldt og fokusere på det principielle i sagen, beskyttelsen af den absolutte ytringsfrihed i en globaliseret verden hvor det han kalder 'kränkelseskulturen', er tæt ved at blive internationalt anerkendt FN-norm. Og heller ikke lade sig afficere af at han resten af livet må se frem til at leve under politibeskyttelse. Det er godt gået, selv om mange mener at han selv har været ude om det.

Selv været ude om det har han selvfølgelig, i den forstand at han udtænkte idéen om at bestille et antal karikaturer af profeten Muhammed for at sætte fokus på den selv-censur over for kritik af islam som han havde opdaget i det danske miljø. Omvendt bliver det lysende klart gennem bogen at hverken han eller de andre på avisen havde forestillet sig den opsigts deres initiativ ville vække, hverken i Danmark eller i den internationale verden. På den måde må man sige at 2005 markerede internettets og globaliseringens endegyldige ankomst til Danmark. Indtil da kunne man som dansk nemt leve i den tro at vores lokale

debatter på vores eget svært tilgængelige sprog umuligt kunne interessere nogen udenfor, endside få voldsomme konsekvenser. Også selv om Danmark deltog i internationale koalitioner interventioner i både Irak og Afghanistan. Den vildfarelse er vi unægtelig blevet revet ud af.

Tilbage til uskylden

Denne nye situation kan man tackle på to måder. Den første og mest udbredte fremgangsmåde er at ønske sig tilbage til den uskyldige tid, da Danmark 'havde et godt navn' internationalt og ikke gjorde sig alt for meget bemærket ud over som en lidt naiv donor af ulandshjælp og leverandør af velmente råd. Den anden er at engagere sig fuldt ud og tage konsekvenserne af en aktivistisk udenrigspolitik, herunder den ganske nærliggende at vores velmente engagementer ikke nødvendigvis får de følger vi havde regnet med, hvor gode hensigterne end var. Og erkende at engagementet kan koste både penge, reputation og i sidste instans liv. Det er ikke sjovt, og ønsket om at vende tilbage til småstatens uskyldige tid er ganske udbredt, både blandt forsvarerne af karikaturerne og – især – blandt kritikerne.

Ønsket om at vende tilbage til fortidens uskyldige småstatstænknings kan man ikke beskyldte Flemming Rose for at dele. Tværtimod lykkes det ham på overbevisende vis at fremstille baggrunden for den ret